Ч. 166. Львів, середа дня 25. липня (7. серпня) 1907. Річник XI.

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає сялише на попереднє застереженє.— Рекламациї неопечатаніє вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Парляментарні вигляди.

(χ) На останнім засїданю палати вельмож мінїстер-президент бар. Бек виложив свій погляд про национальну боротьбу в Австриї, над котрим годить ся тепер ще застановити ся. Він зазначив, що хоч та боротьба деколи спиняє рух державної машини, одначе протягом часу та боротьба повинна конечно перемінити ся в мирні навзаводи народів Габсбурскої монархії а сї навзаводи народів будуть понукою до тим пильнїйшої працї культурної і чинником щораз бистрійшого суспільно-господарского поступу.

До такого погляду дійшов мінїстер-президент про национальні спори і боротьби, роздумуючи над сутию і причинами тих прояв суспільного житя. Одначе, о скілько погляд мінїстра-президента показав ся стійним, виявило ся почасти вже підчас лїтної сесиї державної ради. Обнявши керму правительства а також спадщину по бар. Ґавчу — виборчу реформу, змагав усїма способами до єї переведеня в надії, що тим способом з державної ради усунуть ся всякі национально-полїтичні спори і боротьби, що национальне питанє уступить ся з дневної черги державної ради. Тимчасом обчисленя сї показали ся зовсїм марними. Показало ся вже протягом лїтної сесиї, що австрийскі народи не лише дбають про народо-господарскі справи, але що побіч материяльних інтересів для них не менше дорогі і важні є справи культурні і народні. Национальне питанє не уступило ся отже зовсїм з дневної черги державної ради, а виринуло ще з більшою рішучостю, позаяк радикальні сторонництва народні бувають менше оглядні в таких питанях, як консервативні, котрі набули довшого полїтичного досьвіду.

Таким способом виринула передовсїм справа управненя краєвих мов в державній радї, поставлена на вістрю меча особливо ческими радикалами під проводом Кльофача, котрий погрожував навіть обструкциєю. Якнебудь управненє краєвих мов у державній радї припадало до вподоби особливо тим послам, котрі не володїють добре нїмецкою мовою, то всеж таки переважна частина нїмецких послів розуміла се дуже добре, що введенє краєвих мов у державній радї в промовах, розправах, внесенях, інтерпеляциях ітп. перемінило би посольску палату у »вавилоньскоє столпотвореніє« і тому анї рускі, анї словіньскі посли, котрі найбільш відчувають потреби осередної державної мовницї, не одушевляли ся сим домаганєм ческих радикалів. З ческого становища о стілько зрозуміле се домаганє, що доведенє державного парляменту ad absurdum перенесло би точку тяжести до краєвих соймів, що є горячим бажанєм Чехів. З галицких послів покористували ся сею нагодою лише Марков і Глїбовицкий, щоби висунути ще в державній радї також московске питанє, котре очивидно не мало там найменших виглядів.

Всеж таки виявило ся при сїй нагодї, що і в социялїстичнім союзї зазначили ся виразно ріжницї між ческими а нїмецкими социял-демократами на национальнім підкладї а тим способом показало ся, що загальні вибори зовсїм не вирівнали народних суперечностий і не зробили з того огляду нового »народного« парляменту спосібнїйшим до реальної законодатної роботи, як був давнїйший парлямент. Ріжниця між давною державною радою а новою лише та, що побіч национальних спорів, котрі виступають тепер в острійшім ще видї, прибули ще суспільні змаганя.

З загальних виборів вийшли у великім числї до нової палати два сторонництва суспільні, оперті на широких верствах народних — християньско-социяльне, що обнимає майже пяту частину всеї палати і социялїстичне, мало що від него слабше. Християньскі суспільники зуміли обняти керму не лише посольскої палати, вибравши д-ра Вайскірхнера президентом, але в дїйсности на напрям австрийскої полїтики має сторонництво д-ра Люеґера рішучий вплив. Около него скупили ся всї живла, котрі змагають до позитивної дїяльности державної ради. Социяльні демократи при неволені спершу держати ся умірковано тактики, щоби тим способом перевести доказ, що загальні вибори зовсїм не причинять ся до спиненя позитивної парляментарної роботи. Одначе можна сумнївати ся, чи социялїстичний союз, не вспівши собі здобути провідного значіня в посольскій палатї, схоче і в будучинї держати ся умірковано тактики. Колиб станув знов на неґативнім становищі і почав острою опозициєю спиняти позитивну роботу в парляментї, тодї неперечно прийшло би до розвязаня парляменту, а опозицийні сторонництва, котрі не вспіли тепер нїчого конкретного придбати для широких верств народних, могли би потерпіти таке пораженє, якого зазнали при тїснїйших виборах.

Заворушенє в Марокко.

Ненависть мароканьского населеня до Европейців вибухнула знов ярким полумінєм. В Каса Блянка прийшло до кервавої масакри Европейців, в яких згинуло кільканайцять осіб, переважно Французів на Іспанців, а решта їх поховала ся по части в консулятах, або повтїкала на кораблї, лишаючи своє майно на поталу і грабіж зревольтованих мас тубольців та жертвуючи всї свої інтереси.

Каса Блянка є другою найважнїйшою пристанею межи вісьмома побережними містами, що отворенні в Марокко для европейскої торговлї. Лежить в полудневo-західній части Марокка межи Рабат і Ассемур вже р. 1468 попало була у власть Портуґальців, які через 200 лїт вели за неї борбу з Маврами. При кінци 17. віку знищило землетрясенє цїле місто і тодї Портуґальцї покинули єго. В половинї 18. віку відбудував єго Мулей Ізмаеля і від тодї місто зростало чимраз більше. Нинї Каса Блянка занимає перворядне становиско у внутрішній і заграничній торговлї, числить 25.000 мешканців, межи ними 5 000 жидів і 400 християн. Для Европейців істнує міжнародний клюб і готель іспаньский, а радше пансіонат з цїлим удержанєм. В р. 1898 привіз виносив 4,320.148 марок, вивіз 5,745.876 марок.

Обиджені послїдною масакрою держави упімнули ся енерґічно у султана за своїх потерпівших горожан, однак султан є такий безсильний, що вислав до Каса Блянка заледви двох аґентів з кількасот франками. Се зарядженє уважають сьмішним. Рівночасно доносять, що гірскі племена заатакували війска султана, вислані против Райзуля. Вожд султаньских війск, Бухта, ранений, богато вояків полягло. Ся вість тілько змогла панїку в Каса Блянка і осьмілила зфанатизовані маси, які зривають ся до сьвятої війни против Европейців.

В виду того Франция і Іспанія готовлять ся до рішучих кроків, щоби виступити против ворохобників. Вправдї вже післано для демонстрациї кілька воєнних кораблїв до пристани Каса Блянка, однак се показало ся недостаточним. Франция висилає там сухопутне війско, яке має висїсти на сушу в Каса Блянка і заняти

місто. В Іспанії виступає праса против такого кроку, боячись тим стягнути ненависть в цілім Марокку. Однак здаєсь, що в виду безвихідности положеня також і іспаньске правительство прилучить ся до оружної акциї против ворохобників в Каса Блянка.

Обрусителї.

»Союз русскаво народа« опрацював виборчу плятформу для Москалїв в західних та инших »рубежах« задля виборів до третої думи. Між точками тої плятформи — яку оголошують российскі дневники — находять ся ось які:

1. Росия є нероздїльна і на нїякі автономії не може дозволити.

2. На чолї заряду на окраїнах повинні стояти православні Москалї, переняті российским духом.

3. Державною мовою, мовою адміністрациї, суду і школи повинна бути тілько российска мова.

4. Школа на окраїнах повинна бути такою, щоби під єї впливом иншородцї переняли ся ідеями і змаганями московского народа.

5. Суд повинен бути российский.

6. Право, війско, полїция і монетарна система для всїх окраїн (не виключаючи Фінляндиї) повинні бути спільні з Росиєю.

7. Православна церков на окраїнах повинна користатись особлившою опікою власти.

8. На всїх окраїнах повинні зорґанїзувати ся під опікою православних церков специяльні церковні брацтва, як релїґійно-державні інституциї.

9. Повинні підприняти ся способи задля утреваленя российскої земскої власности на окраїнах.

10. Урядники на окраїнах повинні користати зі специяльних службових привілеїв; при приймаю на державні і публичні уряди належить звертати увагу на се, чи кандидат відповідно приготований до ширеня российских ідей серед чужородців.

11. Належить створити окрему державну інституцию задля оборони российскої державности і підпирана вірних слуг вітчини і взагалї московского населеня на окраїнах.

Чесна плятформа — нема що казати: начеб то за мало єще було в Росиї полїциї, жандармериї, шпигунів і цензури, та начеб за мало було »істинно русским« тої наживи, задля якої висисають »рублики« та і власну силу загирили у бездонних карманах обрусителїв.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Усп. св. Анни; римо-кат: Каєтана. — В четвер: руско-кат.: Єрмолая, Параск.; римо-кат.: Кирияка.

— **Як тепер думає про се українська академічна молодїж?** Коли в 1893—1903 рускі посли в державній радї виєднали заснованє рускої катедри історії і другої катедри рускої мови та лїтератури, заснованє рускої ґімназиї Франц Йосифа в Тернополї і т. и., тодї академічна молодїж українська на вічу в справі заснованя самостійного укр.-руского унїверситету пятнувала прилюдно сї змаганя тодїшних послів руских, що они дістають від правительства трінкґельди в формі катедр унїверситетских, ґімназий ітп. (гл. печатаний звіт сего віча в справі укр. рус. унїверситету). Щож тепер скаже та українська молодїж, котра аґітувала за вибором до „народного парляменту“ теперішних послів, котрі приняли диєти навіть за час парляментарних ферий, коли мають відпочинок? З котрого трінкґельду більша користь для народу?

— **Посольскі звіти.** Останної недїлї відбули ся три більші віча, на яких рускі посли складали звіти. Найбільше віче було в Стрию на яке зібрало ся селяньство з цїлої Стрийщини, щоби вислухати звіту свого посла д-ра Евг. Олесницкого. Вічу проводив о. Шанковский з Дулїб. Пос. др. Олесницкий у своїй промові подав найперше склад парляменту, а коли схарактеризувавши инші клюби, почав говорити про руский клюб, про справу виступленя з того клюбу послів Маркова і Глїбовицкого, а відтак про московску бесїду М-а в парляментї, затряслась цїла саля від окликів обуреня. »Зрадник! хрунь! запроданець! Навіть скот, зьвірина шанує свою матїр, а він плює на се слово, яким говорив єго батько, якого учила єго мати! Москаль з Грушова! Проч з ним! Проч з зрадниками! — такими окликами залупала саля, а з очий тисячок народа сипнулись не іскри, а огнї — поломінь сьвятого гнїву. Мужицкі серця відчули болючо тяжку зневагу, заподїяну їх мові через виродного сина хлопского перед лицем сьвіта; народ відчув і зрозумів, куди йде прононсована отверто московщина. А коли пос. Олесницкий згадав про те, як Поляки устами п. Ґермана використали московску демонстрацию Маркова в некористь руского шкільництва, загремів нарід на ново наче буря: »Не хочемо шкіл московских, хочемо наших, українських ґімназий і унїверситету«! Пос. Олесницкий представив в дальшій півторагодинній промові дїяльність руского клюбу і зазначив на кінци, що клюб не здержить ся від найострійших форм опозициї, щоби лише вибороти для свого народа конечні права. В дискусиї над посольским звітом забирало голос много селян і кількох сьвящеників, почім ухвалено повне довірє пос. Олесницкому і рускому клюбови, запротестовано проти промов пп. Глїбовицкого і Маркова іменем галицких Русинів та візвано о. Давидяка, аби не виступав з руского клюбу.

Друге віче відбуло ся в Соколівцї коло Ожидова під проводом о. Кальби. На вічу явили ся посли др. Кость Левицкий і др. Вол. Охримович. Мали бути також Марков і Глїбовицкий, як се ми донесли були за „Ґалїчанїном“, але в послїдній хвилї они налякали ся і відкликали свій приїзд, а заповіли своє віче в Соколівцї на день 11. с. м. На вічу промовляли оба посли, почім ухвалено ряд резолюций, в яких жадано від руского клюбу найострійшої опозициї в парляментї в обороні прав руского народа, справедливости в урядах в Галичинї, заведеня рускої мови в народних школах по селах з більшостию руского населеня, креованя руских середних шкіл і унїверситету, рівного, безпосередного, загального і тайного виборчого права до сойму, повітових і громадских рад, а вкінци напятновано ренеґацке поведенє Маркова і Глїбовицкого та візвано їх до зложеня мандатів.

На вічу в Бучачи зложив посольский звіт пос. Вяч. Будзиновский, почім промовляли др. Сев. Данилович і О. Назарук. Віче закінчило ся ухваленєм резолюций подібних до ухвалених в Соколівцї з виключенєм згадки про кацапских послів. За те ухвалено візвати свого посла, щоби він старав ся, аби назву »руский клюб« змінено на »український клюб«.

— **Вістки з півн. Америки.** „Руский Народний Союз“ в північній Америцї числить тепер 9.604 членів і виказує готівки 34.699·82 долярів. Сей фонд зростає поволи з огляду на великі випла-

Екскомунїка в Галичи 1729 р.

Подав

Др. Богдан Барвіньский.

Др. Іван Франко оголосив друком два документи, які дотикають церковної екскомунїки в Галичинї. Перший випадок мав місце в селї Кунинї 1766 р.[1]), другий в селї Мшанци 1773 р.[2]). Подаю з галицких ґродских книг львівского краєвого архіву (т. зв. бернардиньского) ще вчаснїйший випадок, а іменно з 1729 р. Є се »formula absolutionis de paena excomunicationis«, яку виставив »Reverendisimus ac Religiosus in Xto Pater Siedlewicz, officialis dioecesis hall. ritus graeci« міщанинови міста Галича Михайлови Вартановичеви і єго жінцї, а яку облятував Вартанович 18. липня 1729 р. в галицкім ґродскім судї. Ся формула звучить так:

Oznaymuię IMciom Xięży hall., że otrzymali od nas absolucyą pani Wartanowiczowa z panem Michałem mężem swoim; wolni są do nabożeństwa w kościołach i cerkwiach świętych i konwersacyi z prawowiernemi, na co się podpisuję. W Kryłosie die 10. Julii 1729 anno. Antoni Siedlewicz[3]).

Документ датований з Крилоса. В селї Крилосї був монастир, який, як каже ревізия ігуменів з 1724 р., був »pod direkcyą W. O. Officiała Halickiego«[4]). Галицким офіциялом був 1729 р. Антін Сїдлевич. Правдоподібнїйше одначе, що повисший документ датував Сїдлевич не з сего Крилоса, а з Крилоса св. Успеньского, катедрального, який істнував при катедр. св. Успеньскій церкві в Галичи[5]). Знаємо, що окружний лист про відпуст з 1759 р. виданий епископом Львом Шептицким »в Крилосѣ катедрѣ нашой Галицкой«[6]), так само пастирский лист епископа Скородиньского з 1805 р. виданий в »w Kryłosie przy katedrze naszey Halickiey«[7]). Михайло Вартанович названий в вступній канцелярийній формулї »famatus«, що означає міщанина[8]), а був він, як низше побачимо, галицким міщанином. Мабуть отже Сїдлевич датував сей документ з Крилоса св. Успеньского в Галичи (подібно, як низше поданий документ датований »na plebanii hall.«), що зовсїм імовірне з огляду на висше згадані датованя з сего Крилоса епископских листів, як також з огляду на се, що Вартановичі, які в тім документї виступають, були галицкими міщанами.

Безпосередно про причину сеї екскомунїки зі згаданої формули не довідуємось. Перший ґубернатор Галичини, ґр. Перґен, згадує в своїм мемориялї з 1773 р., що духовеньство в Галичинї кидало екскомунїку як на одиницї, так на громади, коли не хотїли платити десятин[9]). Нема сумнїву, що й на Вартановичів кинено екскомунїку за неплаченє десятини. Про се можна вносити зі слїдуючого документу, в якім виступають обоє Вартановичі, а який рівночасно з формулою звільненя від екскомунїки облятував Михайло Вартанович в галицкім ґродскім судї:

Niżey na podpisie wyrażony znaw tym skryptem moim, iż mi się zadosyć stało w wypłacaniu grzywien sto y oddaniu pół kamienia wosku na kościół farny halicki, ta według dekretu miasta hall., iako y według kombinacyey przyjacielskiey, od sławetney Doroty Grzyzkiewiczowej, sławetnego Wartanowicza mał-

ти посмертні, однак не було місяця, який замикано би недобором.—О. Воленьский простує в „Свободі“, що не обняв парохії в Ельмайрі, але в Buffalo, N. Y. (адреса: 1184 Bailey Ave). — Дня 9. липня секретар міністерства справ внутрішних провінциї Манітоби (Канада) др. Мик-Киннис приняв депутацию українських учителів провінциї Манітоби. Депутация предложила слідуючі резолюциї: 1) Іменоване українських орґанізаторів для українських кольоній в провінциї Манітоба на місце Поляків, котрі впхались туди під покривкою рускости. 2) Продовжене українсько-анґлійскої семінариї в Вінніпеґу, де образуєсь українська молодіж на народних учителів в Канаді. 3) Щоб видано українсько анґлійскі підручники для народних шкіл, подібно як мають Німці і Французи. 4) Переведене шкільного акту на українську мову. Депутация була принята дуже прихильно і всї єї жаданя будуть в найскоршім часї по можности сповнені.

— **Вісти з Бразилії.** О. Маркіян Шкирпан ЧСВВ. в Prudentopolis в Бразилії в краю Parana пише до радника Т. Реваковича у Львові лист з дати 27. 6. 1907: Ділю ся з важною відомостию. Бразилія приготовляє терен на велику кольонїзацию. В Парані має відбути ся подвійна кольонїзация. Першою хоче заняти ся сама Parana (Governs), а другою товариство анґлійске, що забрало в свої руки майже всї зелїзниці за то не тілько вже вибудовані але і ті, що будують ся, або що мають будувати ся в ріжних сторонах Парани. Ґубернія хоче на разї спровадити бодай кілька тисяч родин, але самих рільників Русинів і Поляків. Вже робить приготованя, бо вже місця поназначували, де мають поселити тих кольонїстів. До Прудентополїс назначили на разї місце на 500 родин. Був недавно, бо в початках червня, у нас шеф кольонїзацийний враз з австрийским консулем, їздили оглядати ті місця; одно від міста 3 милї, а друге 6 миль. Власне до того остатного місця вже розпочали робити возову дорогу. Мають (отже не є ще так; питане, чи і буде то всьо зроблене, що обіцюють. Длятого не треба на ослїп їхати і лїзти може в ще гіршу біду, ніж тут в старім краю жиє ся. — Т. Р.) всюда бути добрі дороги, шакри (ґрунти) повідмірювані і хати побудовані; хата величини 6 метрів довга а 4 метри широка. Кождий кольоніст з родиною має дістати вільний переїзд на корабли з европейского порту аж до Бразилії, а відтак аж на означене місце. Тут знов має дістати через 6 місяців з ґубернії утримане. Так має бути, що нїгде не будуть затримувати еміґрантів так, як перед тим, де і по пів року тримали на будах а нарід з голоду або з ріжних пошестий гинув як мухи. Взагалї хотять теперішною еміґрациєю добре покермувати а передовсїм оборонити людий від визиску. Друга еміґрация то вже на руку анґлійскої компанії зелїзничої. Они хотять здовж зелїзничої лїнії кольонїзувати, а при кождій стациї утворити місто. Про те задумують всїлякі народности спровадити до Парани; навіть з Канади мають спровадити кілька тисяч родин. Єще докладно невідомо, кілько землї будуть давати і чого будуть домагати ся пізнїйше за землю... Від коли Анґлійцї взяли в свої руки зелїзницю і роботи при нїй, вже нема тих визисків робітників, як передше. Перед тим — коли робітник заробив 100 мільрейсів (менше більше 100 корон.— Т. Р.), то 20 відтягали за зужите начинє, за 40 мільр. мусїв робітник вибрати харч в маґазинї за високу цїну, а лиш 40 діставав готовими грішми. Тепер все тоє позносили; виплачують що два тижнї, а давнїйше треба було ждати на виплату навіть і рік; хто хоче брати в маґазинах харч і другі товари, може брати і то навіть дешевше, як по вендах (склепах), бо маґазини вдоволять ся лиш 8%. Тим способом хотять як найбільше робітників мати і скоро побудувати зелїзницї. Тепер заходить лиш питане, чи буде масова еміґрация з Галичини, чи нї. Не маю понятя тепер про тамошні обставини і про житє бідного народа в теперішні часи; однак знаю з листів, які ту приходять до свояків з Галичини, що богато людий, котрі вже мають в Парані родину, хотїло би приїхати, але не мають за що. Приїхав тут з Шумлян коло Підгайців оден чоловік з родиною і оповідав менї, що з тамтих сторін люди єго просили, щоби розглянув ся добре і написав їм, як тут живе ся, а коли буде несогірше, то приготують ся до їзди і напишуть по него, щоби приїхав і попровадив їх до Парани а подорож там і назад оплатять єму. По правдї сказавши: тут в Парані далеко лїпше живе ся бідному народови як там. Хотяй з нїчим приїхали, тепер по 10 лїтах доробляють ся чогось — не голодують — не мерзнуть — тяжко так не працюють, а і заробити є де. Тому напевно можна сподїватись еміґрациї з Галичини, скоро лиш оголосить тутешне правительство вільний переїзд через море. Варто би заздалегідь подумати про потрібну опіку в подорожи тих людий. Новозаложене товариство св. Рафаїла у Львові (ул. Коперника ч. 36) повинно в часописях оголосити відозву, щоби ті люди, що хотять еміґрувати (виселяти ся), до него зголосили ся за поясненями, як також потреба, щоби товариство св. Рафаїла порозуміло ся з властями тутешними що до еміґрациї. В Відни перебуває єще австрийский міністер Forgacs, амбасадор в Ріо де Жанейро. (Єго адреса: Seiner Hochgeboren Herrn Johann Grafen Forgacs von Ghymes und Gdes k. u. k. a. o. Gesandten u. bevollmächtigen Minister etc. etc. in Wien, k. u. k. Ministerium des Ausseren). Могло би Товариство і до него віднести ся і попросити о поясненя. Я на разї лиш тілько знаю. Незадовго вийде в польскім язицї брошурка з постановами еміґрацийними. Скоро дістану її, зараз там вишлю. Добре було би, щоби Русинів всїх висилано до Прудентополїс. Земля назначена на кольонїзацию є добра, урожайна. Народу тут богато добре маючого ся; проте на початках і новим поселенцям лекше буде жити. Варто би також і з о. Ганїцким (в Katowitz-Preussisch Schlesien) порозуміти ся в тій справі, бо здає ся менї, що з Bremen по більшій части будуть відїзджати наші еміґранти до Парани.

То пише о. Шкирпан. Я не думаю, що котрого Русина нужда впрост не жене з прадїдного свого краю, той най не переселює ся до Америки, а най лишає ся в Галичинї і най тут старає ся прийти до маєтку і до людского єствованя. Нїколи не забуду описів з ріжних американьских земель, тих взрушаючих сцен, як люди по кільканайцять лїт не чують свого богослуженя, а як почують по тілько роках, як з великого зворушеня, з жалю і радости плачуть. На щож наставляти ся на такі муки душевні, щоб не бачити своєї церкви, свого народу. На щож покидати рідну землю і впускати на ню чужинців, як можна удержати ся при своїй землї. — *Т. Р.*

— **Підгородище.** Про старинні памятники сего села в бобрецкім повітї написав в Kurjer-i lw. ч. 358 цікаву статейку п. Кароль Ноц, народний учитель і аматор-археольоґ. Городище — пише п. Ноц — лежить у стіп гори тої самої назви, на гарній рівнинї недалеко давного князївского Звенигорода. Давнїйше перед татарскими нападами лежало оно 1 клм дальше під горбом, який тепер називає ся »монастир«. На горі Городище стояв колись замок чи поганьска сьвятиня, бо остали там вали на рівній полянї, а в серединї валів печера, яка по місцевим переказам замикала ся зелїзною брамою. У стіп гори, порослої нинї лїсом, видко давні вали, а на них росте сад. Нинї ті вали розкопують під будинки і так нищать цїнні памятки минувшини. При розкопах находять старинну збрую, кістяки та глиняні посудини. Коло того горба стояли до недавна три могилї; тепер остала з них одна, а на нїй стоїть старий, похилений хрест з нечиткою написию. На горбі „монастир“ був в дуже давних часах монастир Василиянок, про який згадано в однїй з церковних книжок в Підгородищу. По знищеню того монастиря в XVII ст. Татарами, поставлено там в XVIII ст. церкву і монастир Василиян. Коли цїсар Йосиф II замкнув сей монастир, мури єго розібрано, а на тім місци остав лише хрест. Місцевий учитель докопав ся в тім місци гробу з камінною плитою, на якій була напись: „Фундаторови і сьвітителеви сеї сьвятинї, єже тут положений, да будет вічная память“. Деякі річи з тих монастирів находять ся в місцевій церкві, як прим. великий образ св. О. Николая і „Служебник“ куплений в р. 1661 „для церкви монастиру Підгородиского“, в якім написано: „Сію книгу ігуменя Евпракса Любецка купила з працї рук своїх за відпущене гріхів в друкарнї львівскій і дала 30 золотих“. І в селї є много цїнних памятників старини, які належало би спасти від загину. Слїдами п. Ноца, якого статю коротко переповідаємо, повинні піти наші академики, що перебувають тепер на вакациях а зібрали би богатий та цїнний материял з нашої минувшини, інтересний і для ширшого загалу нашої суспільности.

— **Невдачна експроприация.** Російскі дневники заміщують описи безнастанно повтаряючих ся кровавих нападів російских революционїстів так на урядові, як і на приватні особи, які мають до дїла з грішми. Про одну таку виправу, але невдачну, доносить „Варш. Днєвнїк“. О год. 1. в ночи 13 замаскованих людий напало на стацию в Загнаньску. Пять з них увійшло до бюра начальника стациї і розбило топором телеґрафічні і телефонїчні апарати а решта окружили стацию і задержали ідучого до бюра помічника начальника стациї Богданова, якому під погрозою револьверів приказано піднести руки до гори. Відтак післали сторожа по начальника стациї Камінського, який тодї находив ся в почтовім бюрі і зажадали від него гроший. Камінський віддав їм 7 руб. 20 коп., однак напасники зажадали більше гроший. Камінський виняв калитку і заявив що має 25 руб. власних гроший. Напасники заявили, що єго гроший не потребують а жадають виданя 3000 руб., по які К. телеґрафував до заряду зелїзницї. Одержавши відповідь, що ті гроші єще не надійшли, вийшли на перон і запитали Богданова, де мешкає жандарм. Богданович відповів, що в віддаленю трех верств від стациї. Один з напасників замітив: шкода, не варто йти так далеко. Відтак забрали з собою двох машинїстів, заспівали революцийну пісню і розвинувши червоний прапор, сїли на паровіз і казали везти себе до Кельців. В половинї дороги казали задержати паровіз і пропали в примежнім лїсї.

— **Пробитий шаблюкою.** Зі Станиславова доносять, що вчера підчас вправ на Дуброві ударив капітан 24. п. п. Шравбер одного жовнїра шаблею в груди так нещасливо, що про-

---

żonki, z których grzywien y puł kamienia wosku też sławetną Wartanowiczową ninieyszym kwituję skryptem y dla lepszey wagi ręką moją własną podpisuię się. Działo się na plebanii hall. roku 1729. Xiądz Józef Sakin komendarz kościoła farnego halickiegn m p.[10])

Мабуть ся екскомунїка змусила Вартановичів до зложеня сеї десятини, визначеної декретом міста Галича і »według kombinacyey przyiacielskiej«.

Львів, 8. липня 1907.

---

[1]) Житє і Слово II, ст. 273–7.

[2]) Франко: Материяли до культурної історії галицкої Руси XVIII і XIX віку. Львів 1902, ст. 47–50.

[3]) Castr. Halic. T. 230, p. 1191.

[4]) Коссакъ: Шематизмъ провинціи св. Спасителя Чина св. Василія Великого въ Галиціи. Львів 1867, ст. 146.

[5]) ibid.

[6]) Франко: Материяли ст. 15.

[7]) ibid. ст. 181.

[8]) Новицкій: Справочний словарь юридическихъ терминовъ древняго актоваго языка югозападной Россіи. Кіевъ 1871, ст. 27 (і 24 sub voce »славетный«).

[9]) Finkel: Memoryał Antoniego hr. Pergena, pierwszego gubernatora Galicyi o stanie kraju (z roku 1773). Львів 1900, ст. 14.

[10]) Castr. Halic. T. 230, p. 1192.

бив серце. Жовнїр упав мертвий. Капітан звиняє ся, що зробив се припадково.

— **Чи варто робити штучну вощину** і коли єї вставляти пчолам? Штучну вощину треба конче робити, бо нею заступає ся старі пчільні кришки і трутові. Де в пасїцї уживає ся штучної роботи, там дуже мало дармоїдів-трутів, та не треба нїяких лапок на трутів. Пчоли раднїйше носять мід в пчільну роботу нїж в трутову. Штучну вощину давати роям зробленим або природним на тиждень-два перед пожитком, бо до пожитку пчоли повитягають комірки, матки станутъ червити і через те станесь вощина міцнїйшою. Наколи штучну вощину дати роєви в головний пожиток, тодї вправдї пчоли скоро єї викінчать, але вона слаба і часто рве ся! Старшим пням підставляти штучну роботу по одній-дві кришки в часї весняного пожитку і перед головним пожитком. Штучну роботу треба вставляти глубоко в гнїздо, а нїколи зараз з краю від затвора, бо тут пчоли довший час не будуть єї тикати. Десять кришок штучних коштує 4 К 40 с; майже те саме коштують звичайні пчільні кришки. Рої осаджені на штучну роботу викінчують єї дуже скоро, не потрібують зуживати великої скількости меду на будову звичайної вощини, але відразу носять мід, о котрий пасїчникови якраз ходить. Віск треба мати свій: зі старих кришок, з підмету, з начіпок або купити в совісній торговли. Земний віск тут цїлком не надаєсь!

— **Переписка Редакциї.** *Вп. Х. У. в?* На безіменні запитаня і дописи властиво не відповідає нїяка редакция. Але коли від того правила робимо виїмку, то лише в тій цїли, щоби виказати Вам повну безосновність Ваших інсинуаций. Передовсїм просимо прочитати замітку додану яко вступ від редакциї, що се є зміст відчиту д-ра Кара, виголошеного на заг. зборах Товариства Австрийских хлїборобів 15. сїчня 1907, котрий містить багато влучних інформаций і осторог для наших переселенцїв і для нашого населеня взагалї. Колиж уважно прочитаєте наведений Вами уступ, то дійдете до переконаня, що автор відчиту зазначує лише недостачу інформаций для еміґрантів і констатує одностайність (стереотиповість) сих листів, а нема в єго словах нїякого глумленя (як Ви кажете „кпин") з „Слава Ісусу Хр. і молебня". Отже скорше ми можемо мерзити ся таким умисним підсовуванєм гадок, яких там не висловлено, такими інсинуациями. Отже дїйсна погань!

Оповістки.

— **Послїдний репертуар руского народного театру в Белзї.** Саля „Народного дому". Початок 8. вечером. Білєти продає торговля п. Окпиша.

В четвер дня 8. с. м. »Жиди« штука в 4 дїях Е. Чірікова.

В суботу дня 10. с. м. передпослїдне представленє на дохід місцевої сторожі огневої »Анонїми« знаменита штука в 3 дїях Девалїєра.

В недїлю дня 11. с. м. послїдне представленє »Свати Мусїя« народна оперета в 3 дїях М. Порошина.

— **З прив. рускої жен. ґімназиї у Львові.** Вписи учениць до приготовляючої І. і II. кл. прив. женьскої ґімназиї СС. Василиянок у Львові відбудуть ся в днях від 30. серпня до 2. вересня в год. від 8—12 і 3—6. в канцеляриї школи, що буде міститись в сїм шкільнім роцї при ул. Длуґоша ч. 17. в більшім домі. До вписи повинна явити ся кожда учениця особисто, в товаристві батька, матери або опікуна, або домашного надзирателя, і має принести з собою: а) сьвідоцтво шкільне з послїдного півроку, б) дві точно виповнені вписові карти і в) письменну декларацию родичів зглядно опікунів що до точного складаня оплат. При вписї заявляє учениця, яких надобовязкових предметів хоче учитись, (язик польский, предмет зглядно-обовязковий, без окремої доплати, ґімнастика, ручні роботи і спів, предмети надобовязкові, по 1 К місячно за кождий предмет). Учениця, що в перве вписує ся до ґімназиї, має при вписї виказати ся: а) метрикою уродженя, б) сьвідоцтвом защепленої віспи в попереднім роцї, зглядно сьвідоцтвом ревакцинациї, в) сьвідоцтвом тої школи, до якої ходила передше, кромі кандидаток до приготовляючої І. кляси, як котра учила ся народну школу приватно, і г) письменною декларациєю родичів, зглядно опікунів що до точного складаня оплати. Кожда учениця платить при вписї 5 К, а ново вступаюча до закладу 10 К вписової такси. За науку обовязкових предметів платять родичі, зглядно опікуни до одначих учениць І. і II. кл. по 20 К, а приготовляючої по 5 К місячно з гори, найдальше до дня 5. кождого місяця. Інтернатки СС. Василиянок тої оплати не складають, зате платять в інтернатї за удержанє після реґуляміну інтернату. Іспити поправчі відбудуть ся в днях 1. і 2. вересня, вступні. до приготовляючої і І. кляси 3. вересня, а до II. кляси між 5, а 15. вересня. Учениці, що мають скінчену І. лїцеальну або реальну клясу, потребують при переходї до II. кляси ґімназияльної доповнити іспит лиш з латиньского язика. Приватні іспити за II. піврік І. кляси можна здавати по фериях лиш за окремим дозволом ц. к. ради шкільної краєвої, о який мають постарати ся інтересовані самі. До приватних і вступних іспитів до II. кляси треба зголошуватись в дирекциї 2 дни перед іспитом. Що до поміщеня учениць, то порадно було би їм мешкати в інтернатї СС. Василиянок, що на сей рік значно розширюєсь. Той інтернат положений поміж гарними, великими городами і уладжений тай ведений так, що відповідає вповнї всїм вимогам ґіґієни тай релїґійно-морального і до інтелїґентного поведеня в житю ведучого вихованя. Однак свобідно також ученицям мешкати в инших інтернатах або на приватних станциях, які дають повну поруку належитого домашного нагляду над ученицями. Зі зголошенями до ґімназиї а не менше до інтернату СС Василиянок належить спішити ся, бо вже до тепер зголосило ся досить кандидаток, а до інтернату приймає ся також учениці инших шкіл, в клясах же ґімназиї понад 35 учениць помістити годї. Шкільний рік 1907/8 отвирає ся торжественним Богослуженєм в церкві СС. Василиянок при ул. Зибликевича ч. 24. дня 1. вересня о год. 8. рано, а дня 5. вересня начне ся вже шкільна наука. — *О. Спиридон Кархут*, директор женьскої ґімназиї СС. Василиянок у Львові.

— **Ювілейні датки** на будову великої бурси Руского Товариства педаґоґічного приймають: Краєвий Союз Кредитовий, Ринок ч. 10, Руске Тов. педаґоґічне, ул. Сикстуска 47, всї редакциї народних часописий і всї філїї Руского Товариства педаґоґічного.

Телеґрами

з дня 6. серпня 1907.

Ґібральтар. Оден анґлїйский кружляк відплив до Каса Блянка.

Мадрит. Іспанїя висилає до Марока тисяч жовнїрів і три воєнні кораблї.

Тегеран. Турецкі війска з артилєриєю війшли на територию перску коло Урмія і знищили ту місцевість, та убили около 100 осіб.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і каварня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 5. серпня: о. Іван Лєсяк з Волї кобл., Йос. Стадник з Белза, Ів. Цурковский з родиною з Тернополя, др. Юл. Боровский з Черновець, о. Ів. Дудик з Сасова, Ст. Чировска з Городенки, Іл. Струк з Більча заг., Мих Луцкий з Луки, Мих. Мартинець з Самбора, о. Петро Сас Погорецкий з Білини вел., Вол. Глиньский з Коломиї, Карол Фридрих з Праги, о. Ів. Мудрий з Бонарівки, І. Коссакь з Коросна, Алекс. Струміньский зі Стільска.

Молитвенник для молодїжи,

нове значно розширене виданє, цїлий друкований шкільною правописию, вже вийшов з друку. Набувати можна по цїнї 50 с, 70 с і 1 К, в книгарнї Тов-а ім. Шевченка, ул. Театральна ч. 1; в Тов. педаґоґічнім, ул. Сикстуска ч. 47. і в склепі Тов. „Взаїмна Поміч" в Коломиї.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма,

від 1. до 15. серпня 1907.

Щоденно о год. 8. вечер представленє. В недїлї і сьвята 2 представленя о 4. год. попол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Іван Олїйник

і

Володимир Сабарай

позолотарі

перебувають під сю пору в **Верхратї**, почта в місци.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі

папери цїнні

і МОНЕТИ

по найдешевшім курсї деннім не числячи нїякої провізиї.

Працюйте і щадїть.

Вкладки ощадности на 4% приймає Товариство взаємного кредиту

„Днїстер"

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

Канцелярия в домі „Днїстра" ул. Руска ч. 20.

Канцеляриї отворені перед полуднем від 8 до 2 год.

Кождого дня (в годинах урядових перед полуднем) можна кожду вкладку назад відобрати.

Позички удїляє Товариство »Днїстер« на 6% за інтабуляциєю; на кошти покритя дахівками на 5%. Сплату розкладає ся до 10 до 15 лїт; при 40 ратах піврічних виносить рата амортизацийна (на капітал і вісотки) 5 кор. 08 сот. від кождих 100 кор. позички.

Парцелянти на купно землї могуть в »Днїстрі« получити **позички під догідними услівями.**

Членами можуть бути тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер" на **публичні добродїйні цїли** квоту 37.275 корон.

Стан 31. грудня 1906:

Вкладки . . .	2,561.541·81 К.
Позички удїлені . .	2,512.635·62 К.
Удїли членьскі . .	193·659·52 К.
Цїнні папери . . .	138.534·20 К.
Фонд резервовий і инші	37.338·07 К.
Льокациї	267.364·04 К.

Купуйте землю при парцеляциях!

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский.**

З друкарнї В. А. Шийковского.